

Abstrakty příspěvků

Juan Ignacio Arrieta Ochoa de Chinchetru

Úvahy o nové právní úpravě ve vztahu k synodě o synodalitě. Zapojení laiků do služby církve

Přednáška se věnuje institucionální a právní proměně biskupské synody během pontifikátu papeže Františka a kriticky analyzuje teologické otázky spojené s rolí laiků v církevní správě. Autor nejprve sleduje vývoj biskupské synody od jejího založení sv. Pavlem VI. až po současnou apoštolskou konstituci *Episcopalis communio*. V této souvislosti varuje před rizikem centralizace pravomocí v rukou generálního sekretariátu synody, která by mohla oslabit pastorační autonomii místních biskupů a redukovat synodalitu na sociálně-politický model namísto posílení svátostné struktury církve. Následně se Arrieta zaměřuje na kanonické důsledky synodálního procesu, přičemž konstatuje, že návrhy na změny v Kodexu kanonického práva, jako je povinné zřizování pastoračních rad, často postrádají hlubší teologickou reflexi a mají zatím omezený dopad. Závěrečná část textu se věnuje citlivé otázce účasti laiků na moci řídící (*potestas regiminis*). Autor zde rozebírá napětí mezi stávajícími normami Kodexu kanonického práva a současnou praxí jmenování laiků do významných církevních funkcí. Na základě teologického rozlišení jednotlivých úřadů (*munera*) dospívá k závěru, že laici mohou vykonávat ty administrativní či soudní funkce, které nevyžadují výkon moci jménem Krista jako hlavy, a zdůrazňuje, že církev se autenticky realizuje především v rámci místní církve ve spolupráci věřících a jejich pastýřů.

Abstract:

The lecture examines the institutional and legal transformation of the Synod of Bishops during the pontificate of Pope Francis and critically analyzes the theological issues associated with the role of laypeople in Church governance. The author first traces the development of the Synod of Bishops from its establishment by St. Paul VI to the current apostolic constitution *Episcopalis communio*. In this context, he warns against the risk of centralizing power in the hands of the General Secretariat of the Synod, which could weaken the pastoral autonomy of local bishops and reduce synodality to a socio-political model rather than strengthening the sacramental structure of the Church.

Subsequently, Arrieta focuses on the canonical implications of the synodal process, noting that proposals for changes to the Code of Canon Law, such as the mandatory establishment of pastoral councils, often lack deeper theological reflection and have had a limited impact thus far. The final part of the text addresses the sensitive issue of lay participation in the power of governance (*potestas regiminis*). Here, the author examines the tension between existing norms of the Code of Canon Law and the current practice of appointing laypeople to significant ecclesiastical positions. Based on a theological distinction of individual offices (*munera*), he concludes that laypeople can perform administrative or judicial functions that do not require the exercise of power in the name of Christ as Head, and he emphasizes that the Church is authentically realized primarily within the local church through the cooperation of the faithful and their pastors.

Paolo Bianchi

Absence sexuální diferenciacie a nejasná osobní identita ve světle rotální jurisprudence

Příspěvek Paola Bianchiho hodnotí slučitelnost trans identity a homosexuální orientace s kanonickým pojetím manželství v rámci katolického církevního práva. Cílem je na základě normativní analýzy (*Dignitas infinita*) a vybraných rozhodnutí (včetně judikatury brněnského soudu a rotální jurisprudence) vymezit, jak antropologické premisy církevního práva strukturují podmínky platnosti manželského svazku. Studie rozlišuje psychický stav subjektu a právně-medicínskou změnu pohlaví a ukazuje, že tato změna může představovat zásadní překážku platnosti, neboť narušuje předpoklad pohlavní komplementarity. V oblasti homosexuality text mapuje posun rotální praxe k aplikaci kánonu 1095, odst. 3, kde hluboce zakořeněná orientace bývá interpretována jako neschopnost daru vlastní pohlavní identity a vytvoření společenství života orientovaného na *bonum coniugum*. Závěr zdůrazňuje potřebu procesní opatrnosti a pastorační citlivosti: vstup do kanonického řádu předpokládá přijetí jeho antropologických východisek, zároveň však vyžaduje maximální úctu k lidské osobě.

Abstract:

The contribution by Paolo Bianchi evaluates the compatibility of trans identity and homosexual orientation with the canonical conception of marriage within Catholic canon law. Based on a normative analysis of (*Dignitas Infinita*) and selected rulings (including the jurisprudence of the Brno court and Rotal jurisprudence), the aim is to define how the anthropological premises of canon law structure the conditions

for the validity of the matrimonial bond. The study distinguishes between the psychological state of the subject and the legal-medical gender reassignment, demonstrating that such a change may constitute a fundamental impediment to validity, as it disrupts the premise of sexual complementarity. Regarding homosexuality, the text maps the shift in Rotal practice toward the application of Canon 1095, Paragraph 3, where deeply rooted orientation is often interpreted as an inability to offer the gift of one's own sexual identity and to establish a community of life oriented toward the *bonum coniugum*. The conclusion emphasizes the need for procedural caution and pastoral sensitivity: entry into the canonical order presupposes the acceptance of its anthropological foundations, while simultaneously requiring the utmost respect for the human person.

Cesare Maria Cornaggia

Vliv výchovy a společenské mentality na homosexuální orientaci a nejasnou sexuální identitu a jejich dopad na manželskou způsobilost: klinické profily

Přednáška se kriticky zabývá proměnou chápání genderu a sexuality v současné kultuře, kde se tradiční výchovné modely – založené na přirozeném přijetí pohlavní identity a mezigeneračním předávání rolí – dostávají do konfliktu s konceptem naprosté autonomie a volby. Autor analyzuje, jak se „neidentita“ mezi biologickým pohlavím a subjektivním genderovým prožíváním stala fenoménem, který namísto očekávané svobody často vyvolává úzkost, zmatek a nutnost budovat identitu v izolaci od vztahového uznání.

Text reflektuje řadu teoretických přístupů (od klasické psychoanalýzy přes Eriksonův vývojový model až po queer teorie) a zasazuje je do klinického kontextu, kde se sexuální identita ukazuje jako klíčový prvek psychické zralosti. Pozornost je věnována zejména důsledkům „ztráty těla“ v digitální době a vlivu společenských tlaků, které vedou k rozštěpení osobnosti (tzv. *scissione*) a vytváření „falešného já“. Autor uzavírá úvahou o tom, že skutečné řešení nespočívá v popření přirozenosti či nekritickém přijímání ideologických vzorců, ale v obnově prostorů pro hluboké myšlení a autentické setkávání, které umožňují jedinci integrovat svou sexualitu do celistvého životního příběhu.

Abstract:

The lecture critically examines the transformation in the understanding of gender and sexuality in contemporary culture, where traditional educational models – based on the natural acceptance of sexual identity

and the intergenerational transmission of roles – come into conflict with the concept of absolute autonomy and choice. The author analyzes how the "non-identity" between biological sex and subjective gender experience has become a phenomenon that, instead of the expected freedom, often triggers anxiety, confusion, and the necessity to construct an identity in isolation from relational recognition.

The text reflects on a range of theoretical approaches (from classical psychoanalysis through Erikson's developmental model to queer theory) and places them within a clinical context, where sexual identity emerges as a key element of psychological maturity. Particular attention is paid to the consequences of the "loss of the body" in the digital age and the influence of social pressures that lead to the splitting of the personality (so-called *scissione*) and the creation of a "false self." The author concludes with the reflection that the true solution lies not in the denial of nature or the uncritical acceptance of ideological patterns, but in the restoration of spaces for deep thinking and authentic encounters, which allow the individual to integrate their sexuality into a cohesive life story.

Francesco Catozzella

Noogenní nezralost a její souvislost s neschopností uzavřít manželství

Přednáška analyzuje vývoj judikatury Římské roty v oblasti „noogenní nezralosti“ a „noogenní poruchy“, které představují novátorské doplnění tradičního konceptu psychoafektivní nezralosti. Autor nejprve definuje psychoafektivní nezralost jako vícefaktorovou kategorii zahrnující rysy, jako jsou egocentrismus, impulzivita či emoční nestabilita, a doporučuje pro její posouzení využívat moderní diagnostické modely, které pomáhají lépe určit závažnost narušení fungování osobnosti.

Následně se text věnuje rozlišení noogenních forem nezralosti. Noogenní nezralost, vycházející z rozsudku *coram Erlebach*, označuje stav, kdy jsou v subjektu hluboce zakořeněny a vnitřně přijaty určité „nehodnoty“, které determinují jeho myšlení a jednání. Noogenní porucha, reflektovaná v rozsudku *coram Todisco*, pak čerpá z Franklovy logoterapie a klade důraz na „existenciální prázdnotu“ a neschopnost najít smysl života jako faktory, které vedou k rozvoji psychických symptomů. Autor upozorňuje, že tyto pojmy nelze zaměňovat s prostým morálním selháním a že pro právní závěr o neplatnosti manželství je vždy nutné prokázat propojení tohoto noetického narušení s objektivní psychickou anomálií, která reálně znemožňuje převzetí podstatných manželských povinností.

Abstract:

The lecture analyzes the development of Roman Rota jurisprudence regarding "noogenic immaturity" and "noogenic disorder," which represent innovative additions to the traditional concept of psycho-affective immaturity. The author first defines psycho-affective immaturity as a multifactorial category encompassing traits such as egocentrism, impulsivity, and emotional instability, and recommends using modern diagnostic models to better determine the severity of personality functioning impairment.

Subsequently, the text addresses the distinction between noogenic forms of immaturity. Noogenic immaturity, based on the *coram Erlebach* ruling, denotes a state in which certain "disvalues" are deeply rooted and internalized within the subject, determining their thinking and actions. Noogenic disorder, reflected in the *coram Todisco* ruling, draws on Frankl's logotherapy and emphasizes "existential vacuum" and the inability to find meaning in life as factors that lead to the development of psychological symptoms. The author cautions that these concepts cannot be confused with simple moral failure and that for a legal conclusion of marriage nullity, it is always necessary to demonstrate the connection between this noetic impairment and an objective psychological anomaly that effectively prevents the assumption of essential marital obligations.

Paweł Malecha

Služba církevního advokáta ve světle synodality

Přednáška představuje teologickou a praktickou reflexi role církevního advokáta v kontextu probíhající synodální obnovy církve. Autor zdůrazňuje, že kanonické procesy, a to nejen manželské, ale i nematrimoniální, nemají být vnímány jako pouhý technický výkon spravedlnosti, ale jako prostor pro společné hledání objektivní pravdy, která je v duchu papežského učení „osvobozující“. V rámci synodální cesty, definované jako „společné putování“, je advokát povolán ke spolupráci s ostatními účastníky procesu, přičemž jeho cílem nesmí být prosazování čistě subjektivních zájmů klienta, nýbrž věrnost pravdě a pastorační doprovázení věřících v krizi.

Malecha důrazně odmítá jakýkoli rozpor mezi kanonickým právem a láskou, přičemž argumentuje, že právo je nástrojem spravedlnosti prodchnuté evangelijní ctností lásky. Z této perspektivy je i odmítnutí prohlášení neplatnosti manželství, pokud pro něj v pravdě neexistují důvody, službou lásky vůči církevnímu společenství i samotným stranám. Autor klade značný důraz na odbornou přípravu a svědomitost

advokátů, neboť nezkušenost či průměrnost v této službě vnímá jako protiklad ke křesťanské lásce. Advokát by měl rovněž podporovat mimosoudní řešení sporů, které směřuje k uzdravení narušeného společenství (*communio*).

V závěru textu autor reflektuje postřehy italské advokátky Alessie Gullo a kriticky poukazuje na propast mezi církevní teorií, která počítá se zapojením advokátů do synodální spolupráce, a každodenní praxí mnoha tribunálů, kde je jejich role často marginalizována. Malecha proto uzavírá výzvou k hlubší legislativní a procedurální reflexi, která by advokáty plněji začlenila do rozhodovacích procesů. Služba církevního advokáta je tak představena jako zásadní církevní poslání, které, pokud je prožíváno v duchu synodality, napomáhá budování církve, která je spravedlivější, naslouchající a milosrdnější.

Abstract:

The lecture presents a theological and practical reflection on the role of the ecclesiastical advocate in the context of the ongoing synodal renewal of the Church. The author emphasizes that canonical processes, not only matrimonial but also non-matrimonial, should not be perceived as a mere technical exercise of justice, but as a space for the common search for objective truth, which, in the spirit of papal teaching, is "liberating." Within the synodal path, defined as "walking together," the advocate is called to cooperate with other participants in the process, whereby their goal must not be the promotion of the client's purely subjective interests, but rather fidelity to the truth and the pastoral accompaniment of the faithful in crisis.

Malecha strongly rejects any conflict between canon law and charity, arguing that law is an instrument of justice imbued with the evangelical virtue of love. From this perspective, even the refusal to declare a marriage null, if there are no truthful grounds for it, is a service of love toward the ecclesial community and the parties themselves. The author places significant emphasis on the professional training and diligence of advocates, as he perceives inexperience or mediocrity in this service as contrary to Christian love. Advocates should also support the out-of-court resolution of disputes, which aims at healing the disrupted communion (*communio*).

In the conclusion of the text, the author reflects on the observations of Italian lawyer Alessia Gullo and critically points to the gap between ecclesiastical theory, which anticipates the involvement of advocates in synodal cooperation, and the daily practice of many tribunals, where their role is often marginalized. Malecha therefore concludes with a call for deeper legislative and procedural reflection that would more fully integrate advocates into decision-making processes. The service of

the ecclesiastical advocate is thus presented as an essential ecclesial mission which, if lived in the spirit of synodality, helps build a Church that is more just, attentive, and merciful.

Gianpaolo Montini

Zneužití autority a výhrada svědomí v některých rozhodnutích Apoštolské signatury; příspěvek k vymezení zneužití autority

Přednáška se zabývá aktuálním a citlivým tématem střetu mezi církevní autoritou a svědomím podřízených, zejména v prostředí zasvěceného života. V širším kontextu současné reflexe různých forem zneužití v církvi autor zkoumá judikaturu Nejvyššího tribunálu Apoštolské signatury a na základě analýzy devíti vybraných soudních případů z období od 80. let 20. století do roku 2019 ilustruje, jak se církevní soudy staví k situacím, kdy řeholníci či kněží odmítají uposlechnout příkazy nadřízených – nejčastěji k přeložení nebo opuštění určitého díla – s odvoláním na své svědomí a údajné zneužití moci.

Zatímco v drtivé většině analyzovaných kauz soudy potvrdily platnost dekretů o propuštění pro neposlušnost a připomněly, že poslušnost sice není slepá, ale její odmítnutí z důvodu svědomí podléhá přísným kritériím, výjimečně se objevují i rozhodnutí zohledňující nepřiměřenost zásahů autority vůči dobré pověsti dotčeného člověka. Teoretickým východiskem pro tyto spory je apoštolská exhortace Pavla VI. *Evangelica testificatio*, která vymezuje, že svědomí se musí řídit objektivními normami a poslušnost zaniká pouze v případě příkazů zjevně odporujících Božím zákonům či představujících závažné zlo.

Přednáška však poukazuje také na stinnou stránku praxe některých představených, kteří příkaz k přeložení nezřídka využívají jako univerzální nástroj k řešení obtížných situací, aniž by přitom otevřeně komunikovali skutečné motivy. Skryté pohnutky autority pak u podřízených přirozeně vyvolávají krize a výhradu svědomí, avšak dokazování zneužití moci v kanonickém právu naráží na limity, jelikož se soudy v rámci formálního přezkumu zdráhají posuzovat vnitřní úmysly představených a omezují se na hodnocení skutků a porušení zákona. Závěrem autor apeluje na nutnost hlubšího vývoje v judikatuře i v přístupu samotných autorit, aby se předešlo formalismu, legitimizaci svévole a reálnému zneužívání moci v církevním prostředí.

Abstract:

The lecture addresses the current and sensitive topic of the clash between church authority and the conscience of subordinates,

particularly within the context of consecrated life. Within the broader framework of contemporary reflection on various forms of abuse within the Church, the author examines the jurisprudence of the Supreme Tribunal of the Apostolic Signatura. Based on an analysis of nine selected court cases spanning from the 1980s to 2019, the lecture illustrates how ecclesiastical courts approach situations where religious or priests refuse to obey superiors' orders – most frequently regarding transfer or abandoning a specific work – by invoking their conscience and alleged abuse of power.

While in the vast majority of the analyzed cases the courts upheld the validity of decrees of dismissal for disobedience and recalled that while obedience is not blind, its refusal on grounds of conscience is subject to strict criteria, exceptional decisions also emerge that take into account the disproportionateness of authority's interventions regarding the affected person's good reputation. The theoretical starting point for these disputes is Paul VI's apostolic exhortation *Evangelica testificatio*, which defines that conscience must be guided by objective norms and that obedience ceases only in the case of commands that manifestly contradict divine laws or represent grave evil.

However, the lecture also points out the dark side of the practice of certain superiors, who not infrequently use the order of transfer as a universal tool for solving difficult situations without openly communicating their true motives. The hidden incentives of authority then naturally provoke crises and conscientious objection in subordinates, yet proving the abuse of power in canon law encounters limitations, as courts within formal review are reluctant to judge the internal intentions of superiors and limit themselves to evaluating actions and violations of law. In conclusion, the author appeals for the necessity of deeper development in jurisprudence as well as in the approach of authorities themselves to prevent formalism, the legitimization of arbitrariness, and real abuse of power within the ecclesiastical environment.